

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.040 у Хмельницькому
університеті управління та права
імені Леоніда Юзькова

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидатки юридичних наук, доцентки
Сторожук Ірини Петрівни на дисертацію
Григорія Леонідовича КАРПУШИНА
на тему «Правове регулювання збору за місця
для паркування транспортних засобів»,
поданої на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії
в галузі 08 Право за спеціальністю 081 Право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Запровадження паркувального оподаткування в нашій державі відповідає загальносвітовим та європейським трендам. Податки і збори цього предметного спрямування зазвичай слугують дієвими фіскальними важелями наповнення дохідної частини місцевих бюджетів, є звичними та зрозумілими для платників і контролюючих органів. Водночас слід зазначити, що уведення збору за місця для паркування транспортних засобів до податкової системи не виправдало очікувань парламентарів, не дозволяє характеризувати цей податковий платіж як ефективний фіскальний та регулюючий важель. Справляння вітчизняного паркувального збору супроводжує низка проблем, які торкаються практично всіх елементів його податково-правового механізму. Новації, що запропоновані законотворцем у сегменті паркувального оподаткування не допомогли реалізувати потенціал збору за місця для паркування транспортних засобів, що провокує питання щодо кардинальної зміни пріоритетів та векторів їх досягнення. Особливе значення у цьому контексті має: з одного боку, модернізація вітчизняного податкового законодавства, усунення наявних колізій і прогалин; з іншого боку, активізація роботи вітчизняних науковців, які фактично самоусунулися від напрацювання концепції реформування законодавчої регламентації

справляння паркувального податкового платежу. Отже тема дисертації є актуальною, а проведене дослідження своєчасним.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна.

Робота має високий рівень наукового дослідження, який відповідає змісту, науковим результатам та вимогам, що висунуті для дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Наукові положення, висновки і рекомендації, викладені у дисертації мають достатній ступінь обґрунтованості, відповідають меті та завданням роботи, що забезпечується адекватністю обраних методів дослідження.

Наукові положення, висновки і рекомендації, викладені у дисертації мають достатній ступінь обґрунтованості, оскільки базуються на теоретичних працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених – представників, насамперед, науки податкового права. Зокрема, теоретичною основою дисертаційного дослідження є наукові праці українських і зарубіжних учених у галузі адміністративного та фінансового права, історії та загальної теорії держави і права, а також теорії управління та економічної теорії.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку наукових положень, висновків та рекомендацій, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

– на основі історико-правового аналізу генезису вітчизняного податкового законодавства, дотичного до паркування і стоянки транспортних засобів, виокремлено кілька умовних періодів/етапів, які мають такі фізично-календарні межі: перший період – від 1991 року до 5 червня 1993 року; другий – від 5 червня 1993 року до 2 грудня 2010 року. Модернізація законодавчої регламентації справляння українських паркувальних податкових платежів в межах цього періоду здійснювалася у два етапи: 1) від 5 червня 1993 року до 11 липня 1995 року; 2) від 11 липня 1995 року до 2 грудня 2010 року; третій період – від 2 грудня 2010 року – дотепер. Аргументовано виділення трьох етапів цього періоду: 1) від 2 грудня 2010

року до 28 грудня 2014 року; 2) від 28 грудня 2014 року до 24 грудня 2015 року; 3) від 24 грудня 2015 року дотепер. З'ясовано їх особливості;

– виділено тріаду альтернативних критеріїв хронологічної періодизації податкового законодавства України, дотичного до паркування і стоянки транспортних засобів: а) дата прийняття ключового нормативно-правового акта (основна підстава темпорального поділу); б) варіант текстуального визначення предметів паркування в законодавчих актах; в) дата набуття чинності законодавчих актів;

– запропоновано характеризувати збір за місця для паркування транспортних засобів як умовно-обов'язковий, нецільовий, безповоротний, безоплатний, безумовний грошовий платіж до загального фонду відповідного місцевого бюджету, що справляється згідно з Податковим кодексом України;

– мотивовано, що правову природу паркувального податкового платежу, що наразі справляється в Україні, доцільно розкривати через його характеристику як місцевого, реального (майнового), прямого податку з суб'єктів господарювання (юридичних осіб та осіб, прирівняних до них за правовим статусом), що організовують та провадять діяльність із забезпечення паркування та стоянки транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках;

– запропоновано новий підхід до групування зборів як податкових платежів із цільовим використанням одержаних коштів. Аргументовано розширення відповідної градації за рахунок внесення до класифікаційного ряду (збори соціального характеру; збори природо-ресурсного характеру; збори економічного характеру) зборів майнового характеру: а) збори на володіння/використання майна, збори на передачу/відчуження майна; б) збори на нерухоме майно, збори на рухоме майно;

– диференційовано факультативність у сфері паркувального оподаткування. Стверджено, що збір за місця для паркування транспортних засобів як мінімум є тричі факультативним податковим платежем;

- обґрунтовано потребу в оптимізації правового регулювання пільгового механізму збору за місця для паркування транспортних засобів;
- надано власне розуміння специфіки архітектури податково-правового механізму через призму таких його складових блоків як об'єктно-предметний, базово-одиничний і звітно-періодичний;
- удосконалено аналіз податкового періоду як автономного обов'язкового елементу в структурі податково-правового механізму;
- запропоновано оригінальний підхід до визначення бази оподаткування збору за місця для паркування транспортних засобів;
- доведено, що доцільно відійти від дискреційно обумовлених податкових пільг на користь нормативно детермінованих податкових преференцій;
- посилено доктринальні напрацювання щодо розуміння структури податкового обов'язку в його широкому розумінні;
- сформульовано новий теоретичний ракурс розуміння та характеристики таких додаткових обов'язкових елементів податково-правового механізму як порядок податкової реєстрації та порядок податкового обліку. Обґрунтовано, що ведення реєстрів, переліків, кадастрів (як явище, притаманне саме для майнового оподаткування), слугує додатковим фактором при віднесенні збору за місця для паркування транспортних засобів до майнових зборів.

Повнота викладу положень дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Результати дисертації відображено в чотирьох наукових статтях, із яких три опубліковані у фахових виданнях, визначених МОН України, одна наукова стаття – у науковому періодичному виданні іншої держави, та семи тезах доповідей, оприлюднених на науково-практичних конференціях.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

1. Дослідження генезису вітчизняної законодавчої регламентації суспільних відносин в сфері оподаткування дозволило дисертанту

виокремити залежно від дати прийняття ключового нормативно-правового акта кілька умовних хронологічних періодів модернізації податкового законодавства, дотичного до паркування і стоянки транспортних засобів (с.2 – 3). При цьому щодо першого періоду зазначеної темпоральної градації автор не наводить жодного законодавчого акту, який можна було б віднести до ключового (с.3, 24, 80 тощо). Відтак, відсутність домінантного законодавчого акта ставить від сумнів доцільність виокремлення першого періоду в запропонованому форматі та потребує додаткової обґрунтування.

2. Здобувач у дисертації наводить два підходи науковців до визначення місця паркувального збору в литовській системі обов'язкових платежів. Прихильники першої позиції відносять збір за паркування, як і всі інші платежі, що запроваджені відповідно до Закону Литовської Республіки «Про місцеві збори», до неподаткових доходів (с.169) і стверджують, що їх встановлення та справляння не підпадає під дію податкового законодавства (с.170). Інша група вчених констатує, що радам муніципальних утворень надане право вводити на своїй території місцеві збори, які певним чином виконують роль місцевих податків. Більш категоричну позицію відстоюють дослідники, які наполягають на тому, що на території муніципалітету місцеві органи влади можуть встановлювати місцеві податки, зокрема, на місця парковки (с.170). Автор не дає оцінки зазначеним підходам, не з'ясовує правову природу паркувального збору. Вважаємо, що пошукувачу було б доцільним або пристати до однієї з наведених позицій, або запропонувати власне бачення сутності окресленого обов'язкового платежу.

3. Додаткової аргументації потребує запропонована автором пропозиція щодо виокремлення революційного та еволюційного векторів трансформації законодавчої регламентації збору за місця для паркування транспортних засобів (с.209), рішення щодо їх пріоритетності, а також пояснення специфіки цього аспекту модернізаційної роботи.

Слід зазначити, що викладені зауваження переважно мають дискусійний характер і тому суттєво не впливають на позитивну оцінку

дисертаційної роботи. Вони викликані інтересом до цього дослідження, новизною та актуальністю питань, що розкриваються автором.

Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження **КАРПУШИНА Григорія Леонідовича** на тему **«Правове регулювання збору за місця для паркування транспортних засобів»**, відповідає вимогам, встановленим згідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року №283), пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44, є завершеною самостійною науково-дослідною роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують наукове завдання, що має істотне значення для науки податкового права, а його автор – **Карпушин Григорій Леонідович** заслуговує на присудження йому освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензент
доцентка кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Хмельницького університету управління
та права імені Леоніда Юзькова,
кандидатка юридичних наук,
доцентка

Ірина СТОРОЖУК